

MAASEUTUVIRASTON VASTAUKSIA ETELÄSAVOLAISTEN VILJELIJÖIDEN JA VIRANOMAISTEN ESITTÄMIIN BYROKRATIAN PURKU - KEHITTÄMISEHDOTUKSIIN

Muistioon on koottu Maaseutuviraston (Mavi) vastauksia ja näkemyksiä eteläsavolaisten viljelijöiden ja viranomaisten esittämiin Byrokratian purku -kehittämisehdotuksiin (Etelä-Savon maaseutu ICT-hanke, kooste työpajojen aineistoista 25.4.2016, www.maaseutukuriiri.fi). Vastaukset on koottu niihin kehittämisehdotuksiin, jotka koskeva Maaseutuviraston tehtävä- ja vastuualueita. Kyseessä on alustava tarkastelu, joka on tehty sisäisesti Maaseutuvirastossa osastojen yhteistyönä. Maaseutuviraston näkemyksen mukaan työtä olisi tarkoituksenmukaista jatkaa hallinnonalan muiden viranomaistoimijoiden ja tuottajien kesken siten, että maa- ja metsätalousministeriö koordinoisi työtä.

Muistion rakenne noudattaa em. hankkeen koosteraportin (25.4.2016) rakennetta. Niihin kehittämisehdotuksiin, jotka eivät koske Maaseutuviraston toimialaa, ei ole tässä muistiossa otettu kantaa.

1. YLEISTÄ

Maaseutuvirasto pitää erittäin myönteisenä, että byrokratian purkua on selvitetty yhteistyössä tuottajien ja hallinnon kanssa. Tällä tavoin on pystytty luomaan kokonaiskuvaa niistä seikoista, joihin byrokratian purussa tulisi ensisijaisesti keskittyä. Eteläsavolaisten viljelijöiden ja viranomaisten kokoama selvitys ei Maaseutuviraston näkemyksen mukaan jää ainoastaan epäkohtien esittämiseksi, vaan esityksessä on mukana selkeitä kehittämisehdotuksia, jotka ovat hyvä pohja jatkotyölle.

Osa kehittämisehdotuksista on esitetty kuitenkin melko yleisellä tasolla. Tällaisiin ehdotuksiin vastaaminen on haastavaa, koska ehdotuksen perusteella ei ole mahdollista yksilöidä esimerkiksi niitä tieto- tai tukijärjestelmiä, joita ehdotus koskee. Maaseutuviraston näkemyksen mukaan erityisesti tällaisista kehittämisehdotuksista olisi hyvä saada myös tarkempia ja konkreettisempia ehdotuksia, jotta jatkotyö olisi mahdollista.

Maaseutuvirasto pyrkii johdonmukaisesti vähentämään tuottajiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa tukijärjestelmien toimeenpanossa. Maaseutuviraston yksi keskeisiä strategisia painopistealueita on sähköisen asioinnin kehittäminen, jonka avulla viljelijöille tarjotaan tukien hakemiseen liittyvät palvelut. Sähköisiin järjestelmiin pyritään rakentamaan lainsäädännön ja käytettävissä olevien resurssien puitteissa sellaisia toimintoja, joiden avulla tuenhakijoiden on mahdollista tarkistaa tiettyjen tukiehtojen täyttyminen jo tukien hakuvaiheessa. Tämä on yksi tapa, jolla Maaseutuvirasto on pyrkinyt vähentämään tuottajiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa. Maaseutuviraston näkemyksen mukaan tärkein kohde hallinnollisen taakan tai byrokratian vähentämisessä olisi kuitenkin tukijärjestelmien yksinkertaistaminen.

EU-säädösten noudattamista jäsenvaltiotasolla valvoo EU:n komissio. Komissio tekee tarkastuksia Suomeen useita kertoja vuodessa. Jos komissio tarkastuksissaan havaitsee, että jäsenvaltio ei ole noudattanut EU-säädösten kirjauksia, voi komissio jättää maksamatta jäsenvaltiolle osan EU-rahoituksesta (ns. rahoituskorjaus). Yksittäisestä komission tarkastuksesta aiheutuva rahoituskorjaus voi vaihdella jäsenvaltiotasolla muutamasta tuhannesta eurosta aina kymmeneen miljooniin euroihin. Suomi on tähän mennessä selviytynyt ilman suurempia rahoituskorjauksia. Yhtenä syynä tähän on tuki-

järjestelmien tarkka toimeenpano. Tämä kuitenkin osaltaan johtaa tietyissä tilanteissa hallinnollisen taakan kasvuun. Tukijärjestelmien tarkalla toimeenpanolla on tähän mennessä kuitenkin vältetty suuret rahoituskorjaukset, joita useat muut EU-jäsenvaltiot ovat saaneet. Jos Suomelle aiheutuisi kymmenien miljoonien eurojen rahoituskorjaus, olisivat rahoituskorjauksen kattamiseen tarvittavat varat mahdollisesti pois tukijärjestelmien rahoituksesta.

Monet byrokratian purku -selvityksessä esitetyt kehittämissuositukset liittyvät joko EU-säästöjen tai kansallisen lainsäädännön yksinkertaistamiseen. Useiden kehittämissuositusten toteuttaminen vaatisi muutoksia siten EU-lainsäädäntöön. Maa- ja metsätalousministeriö on tehnyt useita EU-säästöjen yksinkertaistamisuhdotuksia komissiolle. Maaseutuvirasto on samaa mieltä siitä, että säästöjä tulisi yksinkertaistaa ja sellaisia kansallisia säästöjä, jotka ylittävät EU-säästöjen vaatimukset, tulisi välttää. Toimivaltainen lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säästövalmisteluun ja komissiolle tehtävien yksinkertaistamisuhdotusten valmisteluun pyrkien tuomaan tukijärjestelmien toimeenpanon näkökulmaa esiin valmistelutyössä.

2. VIILJELIÖIDEN JA VIRANOMAISTEN ESITTÄMÄT KEHITTÄMISKOHTEET – ENSISIJAISET KEHITTÄMISKOHTEET

Ensimmäinen tarkastus/valvontakäynti tulee olla ns. neuvonnallinen käynti ja kaikissa viljelijätukien valvonnoissa tulee soveltaa ns. varhaisen varoittamisen järjestelmää.	
<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>Tukivalvonnoissa EU-säädökset eivät mahdollista neuvonnallista valvontakäyntiä. Valvontojen tulee säästöjen mukaan olla valvonnallisia.</p> <p>Viljelijät voivat saada neuvontaa halutessaan Neuvo2020-järjestelmän kautta. Neuvonnasta tuenhakijalle jää maksettavaksi ainoastaan arvonlisävero.</p> <p>EU-säädökset eivät anna mahdollisuutta varhaisen varoituksen järjestelmän kaltaisen järjestelmän soveltamista muualla kuin täydentävien ehtojen valvonnoissa. Sen sijaan vuodesta 2016 alkaen voidaan soveltaa lievennystä ensimmäisen kerran pinta-alaerosta aiheutuvaan sanktioon osassa suorita ja osarahoitteisia tukia (ns. keltainen kortti).</p>

Kaikista valvonnoista/tarkastuksista tulee ilmoittaa vähintään 48 tuntia etukäteen.	
<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>Tukivalvonnasta voidaan ilmoittaa EU-säästöjen mukaan etukäteen, jos ennalta ilmoittaminen ei vaaranna tarkastuksen tarkoituksena. Jos tarkastuksesta ilmoitetaan tuenhakijalle etukäteen, ilmoittamisessa on pyrittävä mahdollisimman lyhyeen ilmoitusaikaan. Eläinperusteisten tukien valvonnasta saa ilmoittaa EU-säästöjen mukaan enintään 48 tuntia ennen valvonnan suorittamista. Jos eläinperusteisten tukien valvonnan yhteydessä suoritetaan myös täydentävien ehtojen paikalla tehtävä tarkastus, tarkastuskäynnistä ei voida ilmoittaa ennalta, mikäli täydentäviin ehtoihin sovellettavassa lainsäädännössä edellytetään ilman ennakoilmoitusta suoritettavaa tarkastuskäyntiä.</p>

Peltoalaperusteisten tukien valvonnasta voidaan EU-säädösten mukaan ilmoittaa enintään 14 vrk ennen tarkastuskäyntiä.

Kotieläin- ja peltopuoli tulee erottaa valvonnoissa ja seuraamuksissa toisistaan. Sanktioihin tulee määritellä euromääräinen katto.

Maaseutuvirasto: Tällä hetkellä EU-säädösten mukaan täydentävien ehtojen seuraamukset kohdistuvat kaikkiin EU-rahoitteisiin tukijärjestelmiin. Pelto- ja eläintukien tukivalvonnoissa seuraamukset kohdistuvat ainoastaan siihen tukeen, jonka tukiehtojen noudattamisessa on valvonnassa havaittu puutteita. Suomi/MMM on ehdottanut EU-komissiolle täydentävien ehtojen seuraamusten eriyttämistä siten, että eläimistä aiheutuneet seuraamukset kohdistuisivat vain eläinperusteisiin tukijärjestelmiin ja samoin peltopuolella täydentävien ehtojen puutteista aiheutuneet seuraamukset kohdistuisivat vain pinta-alaan perustuviin tukijärjestelmiin.

Sanktioihin määriteltävä euromääräinen katto ei ole EU-säädösten mukaisesti mahdollista.

Tukien maksuaikataulut pitää olla hyvissä ajoin tiedossa ja niistä tulee pitää kiinni.

Maaseutuvirasto: Maaseutuvirasto on samaa mieltä, että viljelijät tarvitsevat luotettavaa tietoa tukien maksuaikatauluista.

Maa- ja metsätalousministeriö, Maaseutuvirasto ja Maanmittauslaitos asettavat viljelijätukien maksamiselle tavoitteellisen maksuaikataulun. EU-rahoitteisten tukien maksuajankohtia säädellään EU-säädöksillä ja tavoitteellisen maksuaikataulun tulee sopia EU-säädösten asettamiin rajoihin.

Vuonna 2015 haettuja viljelijätukia maksetaan yhteensä noin 1,71 miljardia euroa. Tukivuoden 2015 viljelijätukien tavoitteellisista maksuaikatauluista sovittiin yhdessä silloisen maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpon kanssa syksyllä 2014 ja niistä tiedotettiin samassa yhteydessä ensimmäisen kerran (Maaseutuviraston tiedote 25.11.2014).

Tukivuoden 2015 tavoitteellisissa maksuaikataulussa on pysytty yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Maksukauden aikana lykääntyneiden tukien osuus oli alle 5 prosenttia viljelijätukien yhteenlasketusta summasta.

Maaseutuvirasto on tiedottanut tukien tavoitteellisista maksuaikatauluista välittömästi, kun ne ovat varmistuneet.

Ohjelmakausien vaihteessa luotettavaa tiedottamista on vaikeuttanut se, että tietojärjestelmien uudistaminen on ollut koko ajan käynnissä, uusia tukiehtoja on sovellettu ensimmäistä kertaa ja valvontaresurssit ovat vähentyneet.

Maaseutuviraston verkkosivuille päivitetään jatkuvasti tavoitteelli-

sia maksuaikatauluja. Syksyn 2016 alustavasta viljelijätukien maksuaikataulusta on tiedotettu 10.6.2016 ja se on nähtävillä Maaseutuviraston verkkosivuilla.

Myös hanke-, yritys- ja rakennetukien aikatauluista tiedotetaan Maaseutuviraston verkkosivuilla. Viestintää on parannettu saadun palautteen perusteella. Aikatauluista voidaan tiedottaa vasta, kun toimeenpanon kaikki vaiheet on saatu toteutettua sähköiseen järjestelmään ja ne on testattu toimiviksi.

Verokirjanpidon tulee riittää tukijärjestelmien valvontaan ja dokumentointiin. Kaikessa muussa dokumentoinnissa yhden vuoden säilytysaika tulee riittää.

Maaseutuvirasto: Kehittämiskohteessa ei tarkemmin yksilöidä tukijärjestelmiä tai dokumentointia, jota kehittämiskohteeseen koskee. Tarkemman vastauksen antaminen edellyttäisi kehittämiskohteen taustalla olevien tukijärjestelmien yksilöintiä. Oletettavasti ehdotus koskee pääosin Eviran tehtäväalaa.

Eläinten hyvinvointikorvauksessa esimerkiksi on omia kirjaamisvaatimuksiaan, esim. laidunnus- ja jaloittelukirjanpito sekä kanalassa ammoniakkipitoisuuden mittaukset ja kirjanpito lannan poistosta. Eläinten hyvinvointikorvauksen tukiehtoja tulisi yksinkertaistaa siten, ettei tukiehtona ole vaatimuksia, joiden noudattaminen voidaan tarkastaa vain kirjanpidosta.

EU-lainsäädännön ylittävistä kansallisista vaatimuksista tulee luopua.

Maaseutuvirasto: Maaseutuvirasto kannattaa ehdotusta. Toimivalta on maa- ja metsätalousministeriöllä.

Toimivat yhteiset tietojärjestelmät ja niiden luvituksilla olevat käyttöoikeudet viljelijän oikeusturva huomioiden, sähköisten menetelmien yhteiskäytön tehostaminen.

Maaseutuvirasto: Tietojärjestelmien kehittämistä ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien yhteisten ratkaisujen järjestämistä tehdään yhteistyössä mm. maa- ja metsätalousministeriön, Eviran, Maaseutuviraston ja Maanmittauslaitoksen kanssa. Tavoitteena on koko ajan kehittää viranomaisten tietojärjestelmiä niin, että tietojen yhteiskäyttöä voidaan lisätä. Tietojärjestelmien kehittäminen on pitkäjänteistä työtä eivätkä kehittämisen tulokset ole heti näkyvissä.

Yksityiskohtaisempi vastaus edellyttäisi, että kehittämissuunnitelmassa mainitut tiedot ja tietojärjestelmät olisi tarkemmin yksilöity.

Eläinyksikköjen laskentatapa tulee yhdenmukaistaa.

Maaseutuvirasto: Kehittämiskohteeseen käsittelee ilmeisesti lähinnä lomahallinnon tapaa eläinyksikköjen laskemiseen. Ehdotus ei siten kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen. Kehittämissuunnitelman tulisi olla yksi-

löidympi, jotta asiaan voitaisiin ottaa tarkemmin kantaa.

Tarkastuksissa ja tarkastusasiakirjoissa ei saa olla päällekkäisyyttä. Viranomaisten yhteistyötä tulee lisätä, jotta säädösten tulkinnat ovat yhtenevät.

Maaseutuvirasto: ELY-keskusten tukivalvontoja (pelto- ja eläinvalvonnat) pyritään yhdistämään mahdollisuuksien mukaan. Myös ELY-keskukset (eläinten hyvinvointikorvaus) ja AVI:t (täydentävien ehtojen eläinten hyvinvointi) ovat pystyneet joissain tapauksissa tekemään valvontakäyntejä yhdessä. Yhdessä tehdyt tarkastuskäynnit lisäävät myös viranomaisten välistä tiedonkulkua. Haasteena on, että valvontoja tehdään monesta eri viranomaisorganisaatiosta käsin. Valmisteilla olevan maakuntaudistuksen yhteydessä maaseutuhallinnon tehtäviä ja myös AVI:en nykyisiä täydentävien ehtojen eläinten hyvinvointiin liittyviä tehtäviä ollaan tämänhetkisen tiedon mukaan kokoamassa yhteen maakuntien järjestettäväksi. Maakuntaudistus tukee tällä tavoin viranomaisten välisen yhteistyön lisäämistä.

Vain sellaisista asioista, joilla on jotain todellista merkitystä elintarviketurvallisuuteen, on pidettävä kirjaa. Luottamus viljelijään tulee palauttaa.

Maaseutuvirasto: Ehdotus ei kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen (Eviran toimialaa).

Lakien valmisteluun tulee varata enemmän aikaa ja viljelijöiden edustus työryhmiin jo lakien valmisteluvaiheessa.

Maaseutuvirasto: Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun. Maaseutuviraston tehtäviin kuuluu tukijärjestelmien toimeenpano voimassa olevien säädösten mukaisesti.

Täydentävien ehtojen valvontaehdot tulee muuttaa kohtuullisiksi tällä ohjelmakaudella ja uuden ohjelmakauden valmistelussa nykyisen kaltaisesta tukimallista on päästävä eroon.

Maaseutuvirasto: Täydentävien ehtojen valvontasäädökset ja seuraamukset perustuvat EU-säädöksiin ja kansallinen liikkumavara on näissä vähäinen. EU-säädösten noudattamatta jättäminen voi johtaa Suomen valtioon kohdistuvaan rahoituskorjaukseen.

Maa- ja metsätalousministeriö on yhdessä Eviran, Maaseutuviraston ja Tukesin kanssa kerännyt keväällä 2016 täydentävien ehtojen yksinkertaistamishdotuksia ja vienyt näitä eteenpäin EU-komissiolle (ks. MMM:n tiedote ”Yhteistyön lisääminen hallinnon ja viljelijöiden kesken tuotti tulosta täydentävien ehtojen valvonnassa” 3.6.2016).

Maatalouden toimijoiden vastuut pitää selkeyttää oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti. Viljelijä ei voi olla aina maksumies.

Maaseutuvirasto: Ehdotuksessa ei tarkemmin yksilöidä sitä, mitä maatalouden toimijoiden vastuilla tarkoitetaan ja mihin vastuut liittyvät. Jotta ehdotukseen voitaisiin ottaa tarkemmin kantaa, tulisi ehdotuksen olla yksilöidympi. Maaseutuviraston näkemyksen mukaan maatalouden toimijoiden keskinäinen mahdollisimman avoin keskustelu asioista on tärkeää toimijoiden välisen luottamuksen lisäämiseksi.

Digitalisaation hyödyntäminen maaseudun tietoliikenneinfrastruktuurin suomin edellytyksin.

Maaseutuvirasto: Maaseutuviraston strategiassa vuosille 2013–2017 todetaan yhtenä strategisena painopistealueena sähköisten toimintojen kehittäminen. Maaseutuviraston strategian mukaisesti nykyisen hallituksen hallitusohjelmaankin kirjattu digitalisaatiotavoite sisältää maaseutuhallinnossa paitsi asiointiin sähköistämisen myös hallinnollisten prosessien kokonaisvaltaisen sähköistämisen.

Maaseutuvirasto on pyrkinyt järjestelmällisesti kehittämään viljelijätukien sähköistä asiointia. Vuonna 2015 viljelijätukihakemuksista n. 86 % palautettiin sähköisesti. Vuonna 2016 vastaava luku oli n. 90 %. Määrä on noussut huomattavasti aikaisempiin vuosiin verrattuna. Sähköisten hakemusten määrän huomattava kasvu on mahdollistanut tukihakemusten sähköisen arkistoinnin ja käytännössä koko tukien hakuprosessin sähköistämisen.

Tukien valvonnan osalta Maaseutuvirasto on testannut kaukokartoitusvalvonnan soveltuvuutta pinta-alatarkastuksissa aikaisempina vuosina. Vuonna 2016 kokeillaan mobiililaitteiden (tablettietokoneiden) käyttöä pinta-alaperusteisten tukien valvonnoissa. Eläintukien valvontaprosessin sähköistäminen on suunnitteilla tulevaisuudessa. Kokeilut tähtäävät myös koko valvontaprosessin sähköistämiseen.

2.1 Lakien valmistelutyö ja tiedottaminen

Koettu ongelma: Maatalouteen liittyvien lakien ja asetusten valmistelu on liian hätäistä ja vieraantunutta käytännöstä.

Kehittämisehdotus: Lakien valmisteluun tulee käyttää enemmän aikaa. Viljelijöiden pitää päästä lakien valmisteluvaiheessa eri ministeriöiden asettamiin työryhmiin mukaan. Viljelijöitä tulee kuulla lakeja valmisteltaessa.

Maaseutuvirasto: Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun. Maaseutuviraston tehtäviin kuuluu tukijärjestelmien toimeenpano

voimassa olevien säädösten mukaisesti.

Maaseutuvirasto kannattaa tukijärjestelmien ja lainsäädännön yksinkertaistamista.

Koettu ongelma: Suomessa tukijärjestelmä on monimutkainen. Kansallisia tukimalleja ja lainsäädäntöä on liikaa.

Kehittämisehdotus: Suomalainen maatalouden tukijärjestelmä pitää yksinkertaistaa ja päällekkäistä lainsäädäntöä karsia eikä lisätä vaatimustasoa poistamatta entisiä ehtoja.

Maaseutuvirasto: Maaseutuvirasto kannattaa tukijärjestelmien yksinkertaistamista. Tukijärjestelmät määritellään EU-säädöksissä ja kansallisissa säädöksissä. Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä.

Kehittämisehdotus: Yhtenäisyyttä yleiseurooppalaisiin säädöksiin kaivataan, ei kansallisen lainsäädännön lisäämistä. EU-lainsäädännön ylittäviä kansallisia vaatimuksia tulee karsia. Vapaaehtoisista järjestelmistä tulee hankkiutua eroon.

Maaseutuvirasto: Maaseutuvirasto kannattaa EU-lainsäädännön ylittävien kansallisten vaatimusten karsimista. Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä.

Koettu ongelma: Viljelijöiden tulevan vuoden budjetointi on hankalaa, koska yksikkökohtaisia tukimääriä ja maksupäivämääriä ei tiedetä ollenkaan.

Kehittämisehdotus: Vuoden 2014 Vipu-ohjelmasta sai edellä mainitut tiedot. Ohjelma pitää saada toimimaan.

Maaseutuvirasto: Vipu-palveluun lisätään tulevaisuudessa myös tukimääriin ja niiden ennakkolliseen maksuaikatauluun liittyvää tietoa. Vuonna 2014 tiedon esittäminen oli mahdollista, koska kyseisen politiikkakauden tukilaskenta oli jo käytössä tukihaun aikaan. Vuosille 2015 ja 2016 tämä ei ollut vielä mahdollista.

Kehittämisehdotus: Tukien maksuaikataulut pitää olla hyvissä ajoin tiedossa ja niistä tulee pitää kiinni.

Maaseutuvirasto: Maaseutuvirasto on samaa mieltä, että viljelijät tarvitsevat luotettavaa tietoa tukien maksuaikatauluista.

Vuonna 2015 haettuja viljelijätukia maksetaan yhteensä noin 1,71 miljardia euroa. Tukivuoden 2015 viljelijätukien tavoitteellisista maksuaikatauluista sovittiin yhdessä silloisen maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpon kanssa syksyllä 2014 ja niistä tiedotettiin samassa yhteydessä ensimmäisen kerran (Maaseutuviraston tiedote 25.11.2014).

Tukivuoden 2015 tavoitteellisissa maksuaikatauluissa on pysytty yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Maksukauden aikana lykkääntyneiden tukien osuus oli alle 5 prosenttia viljelijätukien

<p>yhteenlasketusta summasta.</p> <p>Maaseutuvirasto on tiedottanut tukien tavoitteellisista maksuaikatauluista välittömästi, kun ne ovat varmistuneet.</p> <p>Ohjelmakausien vaihteessa luotettavaa tiedottamista on vaikeuttanut se, että tietojärjestelmien uudistaminen on ollut koko ajan käynnissä, uusia tukiehtoja on sovellettu ensimmäistä kertaa ja valvontaresurssit ovat vähentyneet.</p> <p>Maaseutuviraston verkkosivuille päivitetään jatkuvasti tavoitteellisia maksuaikatauluja. Syksyn 2016 alustavasta viljelijätukien maksuaikataulusta on tiedotettu 10.6.2016 ja se on nähtävillä Maaseutuviraston verkkosivuilla.</p> <p>Myös hanke-, yritys- ja rakennetukien aikatauluista tiedotetaan Maaseutuviraston verkkosivuilla. Viestintää on parannettu saadun palautteen perusteella. Aikatauluista voidaan tiedottaa vasta, kun toimeenpanon kaikki vaiheet on saatu toteutettua sähköiseen järjestelmään ja ne on testattu toimiviksi.</p>

Koettu ongelma: Viljelijät eivät tiedä mihin sitoutuvat tukihakuvaiheessa. Vaatimukset vaihtuvat kesken ohjelmakauden tai niitä tulee lisää. Takautuvasti käyttöön otetussa lainsäädännössä viljelijän oikeusturva on uhattuna.

Esimerkiksi ympäristökorvauksen lohkokohtaisten toimenpiteiden hakemista on rajattu esim. kerääjäkasvien maksimiraja saa olla enää 25 % tukikelpoisesta alasta.

Kehittämisehdotus: Tukihakuun liittyvä ohjeistus pitää olla valmis ennen tukihakua. Säädosmuutosten tekeminen tulee kuitenkin edelleen sallia.

Maaseutuvirasto: Maaseutuviraston tavoitteena on, että hakuohjeistus on valmiina ennen tukihakua. Haasteena ohjeistuksen laatimiselle on myöhäinen säädösaikataulu. Maaseutuvirasto voi julkaista tukihakuohjeet vasta, kun kyseisen vuoden tukihakua koskevat säädökset on hyväksytty. Lainsäädännöstä vastaa maa- ja metsätalousministeriö.

Tukihaun oppaat ja ohjeet julkaistaan Maaseutuviraston verkkosivuilla. Ohjeita päivitetään tarvittaessa (esim. myöhäisistä säädosmuutoksista johtuen) ja viimeisin tieto on aina saatavilla Maaseutuviraston verkkosivuilta.

Kehittämisehdotus: Tukihaku tulee olla auki hyvissä ajoin ennen tukihakemuksen jättöpäivää. On taattava, että Vipu-ohjelma toimii tukihaun avautuessa.

Maaseutuvirasto: Vuonna 2016 tukihaku päättyi 15.6.2016. Tukihaun ensimmäinen osio, lohkomuutokset, avautui 14.4.2016, 9 viikkoa ennen tukihaun päättymistä. Tukihaun toinen osio, hakemusten tallentaminen ja osa vipu-neuvojan tarkisteista avautui 9.5.2016, n. 5 viikkoa ennen tukihaun päättymistä. Kolmas osio, tukihakemuksen palautus, avautui 26.5.2016, n. 3 viikkoa ennen tukihaun

	<p>päättymistä. Hakuajalle tasaisesti jakautunut hakemusten päivittäinen määrä osoitti, että hakemusten jättöaika oli riittävä.</p> <p>Vipu-palvelua testataan kattavasti ennen päätukihaun avaamista. Testauksella pyritään varmistamaan Vipu-palvelun toimintavarmuus ja palvelinten riittävä kapasiteetti koko tukihaun ajan.</p> <p>Vuoden 2016 tukihaussa viljelijöiden Vipu-palvelu toimi moitteettomasti koko tukihaun ajan. Suorituskykytestaukset tehtiin huomattavasti korkeammilla päivittäisillä käyttäjämäärillä kuin mihin päivittäisiin käyttäjämääriin lopulta käytännössä päädyttiin.</p>
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Toimiva ja selkeä tiedotusfoorumi, mistä on löydettävissä ajantasaiset tiedot jokaiseen säädökseen helposti ja nopeasti. Tukiehtojen informaatio pitää olla helposti ymmärrettävää. Takautuvasti käyttöön otetussa lainsäädännössä uhataan viljelijän oikeusturvaa.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>Maaseutuvirasto julkaisee kaikkiin tukiin liittyvät ehdot ja niihin liittyvät oppaat verkkosivuillaan. Verkkosivuilla on myös ajantasainen tieto kunkin tukijärjestelmän vaatimuksista ja linkit säädöksiin (joko maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuille tai suoraan Finlex.fi-palveluun). Tukijärjestelmät ovat monimutkaisia ja useissa tuissa on runsaasti tukiehtoja, joita hakijan pitää noudattaa. Tämä on haaste viestinnän ymmärrettävyydelle ja selkeydelle. Maaseutuvirasto on koonnut tukiin liittyvät tiedot verkkosivuilleen kohderyhmittäin ja viraston henkilöstölle järjestetään säännöllisesti selkeän kielen koulutusta.</p> <p>Maaseutuvirasto on samaa mieltä takautuvan lainsäädännön vaikutuksesta viljelijän oikeusturvaan. Takautuvasti on viime vuonna otettu käyttöön tiettyjä EU-säädöksiä (asetuksia), jotka ovat suoraan jäsenvaltiossa sovellettavaa lainsäädäntöä. Näiden säädösten käyttöönotossa jäsenvaltiolla ei ole harkintavaltaa. Maaseutuvirasto kannattaa tukijärjestelmien ja lainsäädännön yksinkertaistamista.</p>

2.2 Toimivat ohjelmat ja tiedonhallintajärjestelmät

Koettu ongelma:	Maatalousyrittäjien vuosilomahakemuksen kotieläinyksiköiden laskentatapa poikkeaa muista. Eläinmäärätieto voidaan saada nautojen, lampaiden ja vuohien osalta eläinrekistereistä, joihin lomahallinnolla ei ole käyttöoikeutta. Siipikarjan ja hevosten osalta ei rekisteri ole sama kuin edellä mainituilla eläimillä.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Lomahallinnon tulee saada eläinrekistereihin käyttöoikeus edellisen vuoden keskimääräistä eläinmäärätietoa määrittäessä.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Eläinyksikköjen laskentatapa tulee olla yhdenmukainen. Keskimääräisen eläinyksikkömäärän määrittämisessä tulee käyttää eläinrekisteritietoja.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Lomahallinnon tulee ottaa käyttöön esitetyt vuosiloma- ja si-

	jaisapuhakemus, johon on kirjattuna eläinrekistereistä saatava edellisen vuoden keskimääräinen eläinmäärä. Lomakkeella tulee olla valmiina listaus tilalla tehtävistä töistä edellisen vuoden tietojen perusteella ja muutokset tarvitsee tehdä vain muuttuneilta osin.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotukset eivät kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.

<u>Koettu ongelma:</u>	Tilalla ja tilan ulkopuolella olevilla toimijoilla on käytössä paljon tiedonhallintajärjestelmiä, rekistereitä ja ohjelmia, jotka eivät ole yhteydessä keskenään
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Eläinrekisteriin ilmoitetut tiedot tulee olla kaikkien niitä tarvitsevien käytössä omilla käyttöoikeuksillaan.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotus ei kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen. Eläinrekisterit ovat Eviran vastuulla.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Tietojärjestelmiä on paljon tiloilla, joista tiedot löytyvät valmiina. Näitä pitää pystyä hyödyntämään ja yhteen sovittamaan nykyistä tehokkaammin.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Kehittämisehdotuksessa ei tarkemmin yksilöidä mitä tietojärjestelmiä tässä yhteydessä tarkoitetaan. Yksityiskohtaisempi vastaus edellyttäisi, että kehittämisehdotuksessa mainitut tiedot ja tietojärjestelmät olisi tarkemmin yksilöity. Maaseutuviraston Vipupalvelu toimii yhteydessä useimpiin viljelysuunnitteluohjelmistoihin. Eläinrekisterit ovat Eviran vastuulla.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Valvontoja tekevillä viranomaisilla tulee olla käytössään yhteinen tietojärjestelmä tilan perustiedoista omilla käyttöoikeuksillaan viljelijöiden oikeusturva huomioituna.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Maaseutuviraston tietojärjestelmien osalta näin on. Tukivalvojat saavat tilojen perustiedot Maaseutuviraston hallinnoimasta Tuki-sovelluksesta.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Viranomaistahojen välistä tehtävien jakoa pitää selkeyttää organisaatioiden välillä, jolloin päällekkäisyydet vähenevät. Päällekkäisyysesimerkkejä tietojärjestelmistä ovat mm. Mavin ja Eviran ohjelmat, jotka eivät keskustele keskenään.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Perustietojen osalta Maaseutuviraston ja Eviran järjestelmät keskustelelevat keskenään. Tavoitteena on koko ajan kehittää viranomaisten tietojärjestelmiä niin, että tietojen yhteiskäyttöä voidaan lisätä. Yksityiskohtaisempi vastaus edellyttäisi, että kehittämisehdotuksessa mainitut tiedot ja tietojärjestelmät olisi tarkemmin yksilöity. Maaseutuviraston ja Eviran yhdistämistä varten on asetettu selvitysryhmä, jonka tulee antaa ehdotuksensa elokuun 2016 loppuun mennessä. Samassa yhteydessä selvitetään myös mahdollisen yhdistymisen vaikutuksia tietojärjestelmiin. Tietojärjestelmien keskinäinen yhteensopivuus otetaan huomioon tietojärjestelmiä kehitettäessä.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Maatalousalaan liittyvien tiedonhallintajärjestelmien ja ohjelmisto-

	jen keskinäistä yhteistyötä on lisättävä esimerkiksi navetan tietojärjestelmistä tiedot viralliseen eläinrekisteriin ja viljely- ja talouspuolen ohjelmista Vipu-ohjelmaan.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Maaseutuviraston Vipu-palveluun on mahdollista tuoda lohkotiedot useimmista viljelysuunnitteluohjelmistoista avoimen rajapinnan kautta. Lohko- ja karttatietojen haku Vipu palvelusta viljelysuunnitteluohjelmiin on myös mahdollista. Maaseutuvirasto pyrkii jatkuvasti parantamaan yhteyksiä viljelijöiden käyttämiin ohjelmiin tietojärjestelmien kehitystyössä. Eläinrekisterit ovat Eviran vastuulla.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Viranomaisten omien tiedonhallintajärjestelmien tulee toimia moitteettomista.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Tietojärjestelmien moitteettomaan toimintaan pyritään kaikissa tietojärjestelmien kehittämisprojekteissa ja tietojärjestelmien ylläpidossa.

Koettu ongelma: Mavin tukien maksatukset ovat viivästyneet ja muuttuneet

<i>Kehittämisehdotus:</i>	Mavin käytössä olevat tukien käsittely- ja maksatusohjelmat on saatava toimiviksi. Tukien maksatusten aikatauluista tiedottaminen tulee tehdä huomattavasti aikaisemmin.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>Lähtökohtana tietojärjestelmien kehitystyössä on se, että tietojärjestelmä on toimiva, luotettava ja helppokäyttöinen. Tällä periaatteella kehitystyötä on myös tehty ja sitä tullaan myös jatkamaan.</p> <p>Vuoden 2015 ja 2016 järjestelmäkehitys on ollut odotettua vaikeampaa, koska uudet tukijärjestelmät ovat olleet oleellisesti vanhoja monimutkaisempia. Erityisesti tämä monimutkaisuus näkyy tukilaskennan toteutuksen vaikeutena.</p> <p>Vipu-palvelun ja Tukisovelluksen toimivuutta parannetaan edelleen tulevaisuudessa.</p> <p>Hyrrän kehittäminen sähköisine asiointipalveluineen on ollut kokonaisuudessaan uusi toimintatapa. Hyrrään on yhdistetty kaksi vanhaa tukijärjestelmää sekä uusia tukimuotoja ja niiden kaikkien osalta uusi sähköinen asiointipalvelu. Hyrrä on otettu käyttöön myös Ahvenanmaan ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston tukien toimeenpanossa. Uusi sähköinen järjestelmä ja sen käyttö on ollut uutta myös hallinnolle, koska edellisillä ohjelmakausilla vain viranomaisella on ollut käytössä sähköinen järjestelmä työn tukena.</p> <p>Uuden sähköisen asiointijärjestelmän tekeminen on osoittautunut ennakoitua haasteellisemmaksi, jonka vuoksi tarkkoja aikatauluja eri kokonaisuuksien toimeenpanosta ei ole voitu antaa. Järjestelmän kehittäminen on edellyttänyt eri osioiden rakentamista järjestyksessä, jotta prosessi on säilynyt ehjänä. Tiedottaminen keskeneräisistä asioista osoittautui haasteelliseksi.</p>

Tukien maksuaikataulusta tiedottamista on selvitetty kohdassa 2.1. (ks. Maaseutuviraston kommentti kehittämisehdotukseen "Tukien maksuaikataulut pitää olla hyvissä ajoin tiedossa ja niistä tulee pitää kiinni.").

Tukimaksuaikataulut ovat muuttuneet myös säädösmuutoksista johtuen (esim. eläinten laskennan muuttaminen kalenterivuositaiseksi).

Koettu ongelma: Investointitukihakujärjestelmä (Hyrrä) ei toiminut vuoden 2015 puolella kunnolla ja aiheutti viivästymisiä investointien aloituksissa.

Kehittämisehdotus: Hyrrä-ohjelmiston pitää olla toimiva ja investointitukipäätösten tulee tulla nopeammin.

Maaseutuvirasto: Maatalousinvestointien päätöksenteko on ELY-keskuksissa. Kunkin hakujakson aikana tulleet hakemukset tulee olla pisteytettyinä ja ratkaistuna ministeriön asettamaan päivään mennessä. Nyt kun järjestelmä toimii tältä osin, voidaan asetetuista aikatauluista pitää päätöksenteossa kiinni. Hakemusten käsittelyajoissa on ELY-keskuskohtaisia eroja, riippuen ELY-keskusten hakukierroksilla saamista hakemismääristä ja käytössä olevista resursseista. Hyrrän-järjestelmä ei aiheuta tällä hetkellä pieniä käyttöön liittyviä ongelmia lukuun ottamatta viiveitä päätöksentekoon. Myös investointitukien maksut kulkevat pääosin kokonaan Hyrrän kautta.

Lainsäädännöllisistä syistä maatalousinvestointien aloittaminen ei ole mahdollista hakemuksen jättämisen jälkeen, vaan aloittaminen vaatii tukipäätöksen toisin kuin esimerkiksi hanke- ja yritystukihankkeiden aloittaminen. Investointien aloittaminen viivästyi vuonna 2015, koska järjestelmä ei ollut vielä tältä osin valmis eikä ilman tukipäätöstä voinut töitä aloittaa.

Koettu ongelma: Eri rekisterit ovat päällekkäisiä, ristiriitaisia ja tarpeettomia. Järjestelmien ylläpito on turha kustannus.

Kehittämisehdotus: Kaikki ristiriitaiset ja jonnin joutavat rekisterit tulee poistaa harhaanjohtavina ja turhina kustannuserinä.

Maaseutuvirasto: Kehittämisehdotuksessa ei tarkemmin yksilöidä sitä, mitä rekisterejä tässä tarkoitetaan. Jotta asiaa voitaisiin ottaa tarkemmin kantaa, tulisi tarpeettomaksi koetut rekisterit nimetä.

2.3 EU-tuet ja valvonta

Koettu ongelma: Sanktion pelko on viljelijällä jatkuvasti läsnä.

Kehittämisehdotus: Kaikkien viljelijätukien valvonnoissa tulee soveltaa vastaavanlaista varhaisen varoituksen järjestelmää, joka on käytössä täydentävien ehtojen valvonnassa (EU N:O 1306/2013, 99 (2) artikla). Tällöin viljelijälle annetaan mahdollisuus korjata virhe tai puute

	määräajassa eikä tästä aiheudu seuraamuksia, mikäli viljelijä korjaa puutteen.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>Neuvoston ja parlamentin asetuksen (EU) N:o 1306/2013 99 (2) artiklan kohta koskee ainoastaan täydentävien ehtojen seuraamuksia. EU-säädökset eivät anna mahdollisuutta varhaisen varoituksen järjestelmän kaltaisen järjestelmän soveltamista muualta kuin täydentävien ehtojen valvonnoissa.</p> <p>Vuodesta 2016 alkaen voidaan soveltaa lievennystä ensimmäisen kerran pinta-alaerosta aiheutuvaan sanktioon osassa suoria ja osarahoitteisia tukia (ns. keltainen kortti).</p>
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Ensimmäinen tarkastus/valvontakäynti tulee olla neuvonnallinen käynti.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>Tukivalvonnoissa EU-säädökset eivät mahdollista neuvonnallista valvontakäyntiä. Valvontojen tulee säädösten mukaan olla valvonnallisia. Maaseutuvirasto on julkaissut oppaan tuenhakijoille viljelijätukien valvonnoista, jossa kerrotaan miten valvontakäyntiin kannattaa varautua. Opasta ollaan parhaillaan uudistamassa.</p> <p>Viljelijät voivat saada neuvontaa halutessaan Neuvo2020-järjestelmän kautta. Neuvonnasta tuenhakijalle jää maksettavaksi ainoastaan arvonlisävero.</p>
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Kotieläin- ja peltopuoli tulee erottaa valvonnoissa ja seuraamuksissa toisistaan ja sanktioihin tulee määritellä euromääräinen katto.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>Tällä hetkellä EU-säädösten mukaan täydentävien ehtojen seuraamukset kohdistuvat kaikkiin EU-rahoitteisiin tukijärjestelmiin. Pelto- ja eläintukien tukivalvonnoissa seuraamukset kohdistuvat ainoastaan siihen tukeen, jonka tukiehtojen noudattamisessa on valvonnassa havaittu puutteita. Suomi/MMM on ehdottanut EU-komissiolle täydentävien ehtojen seuraamusten eriyttämistä siten, että eläimistä aiheutuneet seuraamukset kohdistuisivat vain eläinperusteisiin tukijärjestelmiin ja samoin peltopuolella täydentävien ehtojen puutteista aiheutuneet seuraamukset kohdistuisivat vain pinta-alaan perustuviin tukijärjestelmiin.</p> <p>Sanktioihin määriteltävä euromääräinen katto ei ole EU-säädösten mukaisesti mahdollista.</p>
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Kaikista valvonnoista/tarkastuksista tulee ilmoittaa vähintään 48 tuntia etukäteen viljelijälle.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>Valvonnasta voidaan ilmoittaa EU-säädösten mukaan etukäteen, jos ennalta ilmoittaminen ei vaaranna tarkastuksen tarkoitusta. Jos tarkastuksesta ilmoitetaan tuen hakijalle etukäteen, ilmoittamisessa on pyrittävä mahdollisimman lyhyeen ilmoitusaikaan. Eläinperusteisten tukien valvonnasta saa ilmoittaa EU-säädösten mukaan enintään 48 tuntia ennen valvonnan suorittamista. Jos eläinperusteisten tukien valvonnan yhteydessä suoritetaan myös täydentävien ehtojen paikalla tehtävä tarkastus, tarkastuskäyn-</p>

nistä ei voida ilmoittaa ennalta, mikäli täydentäviin ehtoihin sovellettavassa lainsäädännössä edellytetään ilman ennakoilmoitusta suoritettavaa tarkastuskäyntiä.

Peltoalaperusteisten tukien valvonnasta voidaan EU-säädösten mukaan ilmoittaa enintään 14 vrk ennen tarkastuskäyntiä.

Koettu ongelma: Peltoviljelyyn liittyvät päivämäärärajoitukset ovat liian tiukkoja. Niihin joudutaan tekemään poikkeuksia esim. ilmasto-olosuhteiden vuoksi.

Kehittämisehdotus: Viljelijälle pitää antaa harkintavaltaa peltotöiden ajoittamiseen ja toteuttamiseen viljelyolosuhteet huomioon ottaen. Lietelannan levittäminen sulaan maahan tulee mahdollistaa 15.12. saakka. Keväällä viljelytoimenpiteet tulee voida tehdä Suomessa vallitsevien alueellisten viljelyolosuhteiden mukaan ja sallia muutokset 30.6. jälkeenkin.

Maaseutuvirasto: Päivämäärärajoitukset on pääsääntöisesti määritelty EU-säädöksissä ja kansallisessa lainsäädännössä. Esimerkiksi kehittämissuosituksissa mainittu lietalannan levittämisen aikaraja ja kylvön viimeinen päivämäärä (30.6.) on asetettu valtioneuvoston asetuksella. Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on ministeriöillä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriöiden johtamaan säädösvalmisteluun.

Viimeinen kylvöpäivämäärä ei ole säädösten mukaan sitova, vaan siitä voidaan poiketa jos poikkeukselliset sääolosuhteet estävät kylvämisen tai istuttamisen viimeistään mainittuna määräpäivänä. Tällöin kylvö tai istutus on tehtävä heti olosuhteiden salliessa. Asiasta on kerrottu Maaseutuviraston verkkosivuilla julkaistussa Täydentävien ehtojen oppaassa.

Kehittämisehdotus: Valvonnan tulee kohdistua enemmän paikkakunnan hyvän viljelytavan mukaiseen viljelyn toteuttamiseen ja luottamukseen viljelijää kohtaan; ei viljelytoimenpiteiden päivämääriin.

Maaseutuvirasto: Valvontaa säännellään pääosin EU-asetuksissa, jotka ovat jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Säädösten mukaan valvonnassa tulee tarkistaa kaikki tukien myöntämisen perusteena olevat tukiehtot riippumatta siitä, onko ehdot määritelty EU-tasolla vai kansallisesti. Jos tuen ehtona on viljelytoimenpiteiden päivämäärärajoitusten noudattaminen, tulee tämä tarkistaa valvonnassa. Jos valvonnassa ei noudateta EU-säädösten asettamia vaatimuksia, on komissiolla mahdollisuus määrätä Suomelle rahoituskorjaus (kts. Maaseutuviraston vastauksen kohta 1. Yleistä)

Valvonnan yksinkertaistamiseksi tukijärjestelmiä tulisi pyrkiä yksinkertaistamaan EU-tasolla ja kansallisesti. Maaseutuvirasto kannattaa tukijärjestelmien yksinkertaistamista. Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta minis-

teriön johtamaan säädösvalmisteluun.

Koettu ongelma: Tukimaksatusten siirtyminen ja muutokset hankaloittavat tilojen toimintaa.

Kehittämisehdotus: Tukien maksupäivämäärät ja tukitasot tulee olla tiedossa. Tämä mahdollistaa maatalojen taloudellisen toiminnan pitkäjänteisesti.

Maaseutuvirasto: Maa- ja metsätalousministeriö, Maaseutuvirasto ja Maanmittauslaitos asettavat viljelijätukien maksamiselle tavoitteellisen maksuaikataulun. EU-rahoitteisten tukien maksuajankohtia säädelään EU-säädöksillä ja tavoitteellisen maksuaikataulun tulee sopia EU-säädösten vaatimuksiin.

Tarkan tukisumman ja maksupäivän määräytymiseen vaikuttavat useat tekijät. Ensin viranomaisen tarkistaa kaikki hakemukset ja varmistaa, että kunkin tuen ehdot täyttyvät. Tämän lisäksi vuosittain noin 5 %:lle tuenhakijoista tehdään maatilavalvonta. Tiettyjä tukia tai tukien tiettyjä maksueriä voidaan alkaa maksaa joko jo heti hakemuksen tarkistamisen jälkeen, toisia vasta sen jälkeen kun maatilavalvonnat koko Suomessa on saatu valmiiksi. EU-säädökset edellyttävät hakemusten tarkastamista ja tietyissä tapauksissa myös maatilavalvontojen suorittamista ennen tukien maksamista.

Tietojärjestelmässä tuenhakijalle maksettavan tukisumman muodostamiseen tarvittavan tukilaskennan on myös toimittava niin, että se ottaa huomioon valvontojen tulokset.

Kun kunnissa tai ELY-keskuksissa on hyväksytty tuen myöntäminen, maksuaineistot siirtyvät maksatusjärjestelmään. Maaseutuvirasto muodostaa maksuista siirtoeriä, jotka siirretään asiatarkastuksen ja hyväksynnän jälkeen pankkeihin. Siirtoerien maksamiseen tarvittava rahamäärä varataan etukäteen Valtiokonttorista.

Pankkiyhteyksistä riippuen maksut ovat tuensaajien tileillä 1–3 pankkipäivän sisällä. Näistä kaikista seikoista johtuen täsmällisen tukisumman maksamispäivämäärää ei voida kenellekään luvata.

Maaseutuvirasto tiedottaa tukien maksamisen aloituspäivät, kun ne ovat varmistuneet ja ne voidaan luotettavasti kertoa. Maksuajankohdat julkaistaan mm. Maaseutuviraston verkkosivustolla maksuaikataulukossa. Maaseutuviraston verkkosivuilla (Maksut ja valvonta → Maksut → Viljelijä → Kysymyksiä ja vastauksia kevään 2016 viljelijätukien maksuista) on myös kerrottu tukien tavoitteellisiin maksuaikatauluihin vaikuttavista seikoista.

Tukitasoista kerrotaan hakuoppaassa. Tukitasot eivät ole kaikissa tukijärjestelmissä tarkasti selvillä vielä tukihakuvaiheessa EU-säädöksistä tai kansallisista säädöksistä johtuen (mm. rahoituskuri, lineaarinen leikkaus). Hakuoppaassa on arvio tulevasta tuki-

tasosta, jos tarkkaa tukitasoa ei hakuvaiheessa ole vielä tiedossa.

Koettu ongelma: Tuet eivät kohdennu aktiiviviljelyyn maatalouden rakennekehitystä kannustavasti.

Kehittämisehdotus: Tuet tulee suunnata aktiiviviljelyä kannustavalle tuotannolle ja tuotantoon sidottu tuki tulee palauttaa, jotta kannustavuus säilyy.

Maaseutuvirasto: Tukijärjestelmät määritellään lainsäädännössä. Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun.

Kehittämisehdotus: Kansallisella lainsäädännöllä tulee ohjata selkeästi tukien painottamista tuottavaan maatalouteen

Maaseutuvirasto: Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun.

Kehittämisehdotus: Sadonkorjuuvelvoite ja ikäraja pitää palauttaa.

Maaseutuvirasto: Sadonkorjuuvelvoite ja ikärajat määritellään lainsäädännössä. Toimivalta lainsäädäntöä koskevissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun.

Koettu ongelma: Peltopinta-alojen jatkuva muuttuminen tuntuu turhauttavalle ja lisää hallinnon kuluja.

Kehittämisehdotus: Peltopinta-alojen vakioiminen vähentää turhien tarkastusten ja siitä aiheutuvien kustannusten määrää. Pinta-alat digitoitaisiin uudestaan vain viljelijän ilmoittaessa pinta-alamuutoksesta.

Maaseutuvirasto: Valvottavilta tiloilta on EU-säädösten mukaisesti määritettävä valvonnassa tukikelpoinen pinta-ala. Lisäksi peltolohkorekisteri on pidettävä ajan tasalla poistamalla tukikelvottomat alat lohkon alasta säännöllisesti otettujen uusien ilmakuvienväistöjen perusteella.

Suomi/MMM on tuonut ilmi EU-komissiolle lähettämässään yksinkertaistamishdotuksissa peltopinta-alojen jatkuvaan muuttumiseen liittyvät ongelmat. Suomen EU-komissiolle lähettämässä kirjeissä on esitetty vaihtoehtoja, kuinka pinta-alojen jatkuvaa muuttumista voitaisiin vähentää.

Koettu ongelma: Täydentävät ehdot ovat liian monimutkainen ja vaikea tukimalli.

Kehittämisehdotus: Kansallisten ehtojen tulkinta on liian tiukka. Täydentävien ehtojen valvontasäädöksiä on muutettava viljelijöille kohtuullisiksi tällä ohjelmakaudella.

Maaseutuvirasto: Täydentävien ehtojen valvontasäädökset ja seuraamukset perustuvat EU-säädöksiin ja kansallinen liikkumavara on näissä vähäinen. EU-säädösten noudattamatta jättäminen voi johtaa Suomen

<p>valtioon kohdistuvaan rahoitusoikaisuun.</p> <p>EU-säädösten mukaan pääsääntöinen seuraamus täydentävien ehtojen laiminlyönnistä on kolme prosenttia, mutta seuraamus voidaan laskea yhteen tai nostaa viiteen prosenttiin. Tahallisen laiminlyönnin seuraamus on pääsääntöisesti 20 %, mutta se voi vaihdella 15 % - 100 % välillä. Vain vähäisestä laiminlyönnistä, josta ei ole vaaraa kansan- tai eläinten terveydelle, voidaan antaa varhainen varoitus.</p> <p>Maa- ja metsätalousministeriö on yhdessä Eviran, Maaseutuviraston ja Tukesin kanssa kerännyt keväällä 2016 täydentävien ehtojen yksinkertaistamishdotuksia ja vienyt näitä eteenpäin EU-komissiolle (ks. MMM:n tiedote ”<i>Yhteistyön lisääminen hallinnon ja viljelijöiden kesken tuotti tulosta täydentävien ehtojen valvonnassa</i>” 3.6.2016).</p>	
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Tulevan ohjelmakauden valmistelussa nykyisen kaltaisesta täydentävien ehtojen tukimallista tulee päästä eroon.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ks. edellisen kohdan vastaus.

<p>Koettu ongelma: Täydentävien ehtojen seuraamukset ovat kohtuuttomia ja läpileikkaavat suurinta osaa tuista. Tuet, joihin täydentävät ehdot tällä hetkellä liittyvät ovat perustuki, viherryttämistuki, nuoren viljelijän tuki, peltokasvipalkkio, uuhipalkkio, lypsy-lehmäpalkkio, nautapalkkio, lammas- ja vuohipalkkio, ympäristökorvaus, luonnonmukainen tuotanto, luonnonhaittakorvaus, eläinten hyvinvointikorvaus ja pohjoiset hehtaarituet.</p>	
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Seuraamus pitää olla suhteessa laiminlyöntiin kohtuullinen, ja eläinpuolelta annettu seuraamus pitää kohdistua vain eläintukiin samoin kuin viljelytavasta annettu seuraamus kohdistuisi vain peltotukiin.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Tällä hetkellä EU-säädösten mukaan täydentävien ehtojen seuraamukset kohdistuvat kaikkiin EU-rahoitteisiin tukijärjestelmiin. Pelto- ja eläintukien tukivalvonnoissa seuraamukset kohdistuvat ainoastaan siihen tukeen, jonka tukiehtojen noudattamisessa on valvonnassa havaittu puutteita. Suomi/MMM on ehdottanut EU-komissiolle täydentävien ehtojen seuraamusten eriyttämistä siten, että eläimistä aiheutuneet seuraamukset kohdistuisivat vain eläinperusteisiin tukijärjestelmiin ja samoin peltopuolella täydentävien ehtojen puutteista aiheutuneet seuraamukset kohdistuisivat vain pinta-alaan perustuviin tukijärjestelmiin.

<p>Koettu ongelma: Täydentävien ehtojen valvonnassa käydään läpi itsestään selviä asioita (tarkastuslomakkeiden sisältö), jotka turhauttavat sekä valvottavaa että valvojaa.</p>	
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Tarkastuslomakkeita pitää selkeyttää ja keskittyä tilan toiminnan kannalta olennaisten asioiden kirjaamiseen. Valvontatilanteessa tulkinat pitää tehdä viljelijän edun mukaisesti.

<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>Täydentävien ehtojen tarkastuslomakkeilla on merkittynä kaikki asiat mitä EU-lainsäädäntö ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten osalta kansallinen lainsäädäntö edellyttävät tarkistettavaksi täydentävien ehtojen valvonnassa. Tarkastusraportilla on oltava merkintä, että kaikki vaatimukset on tarkistettu.</p> <p>Suomi/MMM on lähettänyt EU-komissiolle useita yksinkertaistamishdotuksia liittyen täydentävien ehtojen järjestelmään. Täydentävien ehtojen järjestelmää yksinkertaistamalla myös täydentävien ehtojen valvonnat yksinkertaistuisivat.</p>
-------------------------	--

2.4 Valvontojen seuraamukset

Koettu ongelma:	Teurastamoiden eläinten hakuviiveet aiheuttavat kohtuuttomia seuraamuksia eläinten pitäjälle, koska navettaan tulee ajoittain ylitäyttöä ja tilan puutetta.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Valvonnan seuraamuksia tulee kohtuullistaa. Jos elintarvikeketju ei toimi, tilan puute asia katsotaan Force Majorin piiriin eikä siitä saa tulla tukiseuraamuksia.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Kehittämisehdotus käsittelee ilmeisesti pääasiassa Eviran ohjaamia täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvontoja. Eläinten hyvinvointikorvauksessa elintarvikeketjun toimintahäiriö ei ole EU-säädöksissä määritelty force major-tilanne. Tuottajan on etukäteen mietittävä toimintasuunnitelma näiden tilanteiden varalle.

Koettu ongelma:	Eläinrekisterin ilmoitus/kirjaamisvirheet aiheuttavat ison sanktion.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Eläinpuolelta annettu seuraamus pitää kohdistua vain eläintukiin samoin kuin viljelytavasta annettu seuraamus kohdistuu vain peltotukiin.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>EU-säädösten mukaan täydentävien ehtojen seuraamukset kohdistuvat kaikkiin EU-rahoitteisiin tukijärjestelmiin, joiden ehtona on täydentävien ehtojen noudattaminen. Maa- ja metsätalousministeriö on tehnyt täydentävien ehtojen yksinkertaistamishdotuksia komissiolle, ja yksi näistä ehdotuksista on edellä mainittu kehittämisehdotus.</p> <p>Pelto- ja eläintukien tukivalvonnoissa seuraamukset kohdistuvat ainoastaan siihen tukeen, jonka tukiehtojen noudattamisessa on valvonnassa havaittu puutteita.</p>
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Lakia pitää muuttaa, että sanktiot ovat suhteessa rikkeen vakavuuteen. Sanktioita tulee kohtuullistaa. Valvonnoissa tulee ottaa käyttöön neuvonnallinen asenne ja varhaisen varoituksen malli.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>Toimivalta lainsäädäntöä koskeissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan säädösvalmisteluun.</p> <p>EU-rahoitteisten tukien ja täydentävien ehtojen valvontaseu-</p>

	<p>raamukset tulevat EU-lainsäädännöstä. Kansallisten tukien seuraamukset säädetään kansallisilla asetuksilla. EU-asetukset eivät mahdollista neuvonnallista asennetta valvonnassa. Varhaisen varoituksen malli ei mahdollinen EU-eläintukien valvonnassa.</p> <p>Vuodesta 2016 alkaen voidaan soveltaa lievennystä ensimmäisen kerran pinta-alaerosta aiheutuvaan sanktioon osassa suorissa ja osarahoitteisissa tuissa (ns. keltainen kortti).</p>
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Sanktioihin tulee määrittää euromääräinen katto.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	EU-säädökset eivät mahdollista euromääräisten rajojen asettamista seuraamuksille.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Eläinrekisteri-ilmoitukset tulee tehdä keskimäärin 7 vrk:n aikana.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Kuten Eviran vastauksessa: ilmoitusajat on säädetty EU-asetuksissa. EU-asetusten ja kansallisen lainsäädännön mukaan eläintukea saadakseen eläimen on oltava oikein merkitty ja rekisteröity.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Eläinrekisteriperusteisista tukijärjestelmistä tulee tehdä toimivampia sekä huomioida inhimillisyys laiminlyöntien seuraamuksissa.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>Maaseutuvirasto kannattaa tukijärjestelmien yksinkertaistamista. EU-säädökset edellyttävät eläinrekisterin tietojen virheettömyyttä rekisteriperusteisia tukijärjestelmiä sovellettaessa.</p> <p>EU-säädökset eivät anna mahdollisuutta ottaa inhimillisiä tekijöitä huomioon seuraamuslaskennassa, poikkeuksena ylivoimainen este. Sähköisiä ilmoituskanavia eläinrekisteriin tulisi kehittää siten, että ne varoittaisivat ilmoitusvirheistä.</p>

2.5 Päällekkäisten kirjaamisten/ilmoitusten vähentäminen

Koettu ongelma: Tilan kirjaamien ja säilyttämien asiakirjojen määrä ja niiden keskinäinen päällekkäisyys on liian suuri. Tilalla kirjaamisvaateet ja asiakirjojen säilyttäminen sekä arkistointiajat ovat epäselviä ja ristiriitaisia.

Maaseutuvirasto: Koetussa ongelmassa ei tarkemmin yksilöidä niitä asiakirjoja tai tukijärjestelmiä, jotka koetaan ongelmallisiksi. Jotta seuraaviin kehittämisehdotuksiin voitaisiin antaa tarkemmat vastaukset, tulisi asiakirjat, tukijärjestelmät ja näihin liittyvät kirjaamisvaateet yksilöidä tarkemmin.

Kehittämisehdotus: Verokirjanpidon (säilytysaika 7 vuotta) tulee riittää kaikkien tukimuotojen hakijan kirjanpitovaatimukseksi. Osto- ja myyntikuiteista ja tositteista näkyy mm. rehujen, eläinten lääkkeiden (eläinlääkärin lasku ja selvitys eläinlääkinnästä), desinfiointiaineiden, vedinkastoaineiden ja biosidien käyttökirjanpitoon vaadittavat asiat. Tilan toiminnan kannalta keskeisimmät omat dokumentit täydentävät tätä kirjanpitoa.

<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotus koskee pääosin Eviran tehtävää alaa. Eläinten hyvinvointikorvauksessa on myös omia kirjaamisvaatimuksiaan, esim. laidunnus- ja jaloittelukirjanpito sekä kanalassa ammoniakkipitoisuuden mittaukset ja kirjanpito lannan poistosta. Eläinten hyvinvointikorvauksen tukiehtoja tulisi yksinkertaistaa siten, ettei tukiehtona ole vaatimuksia, joiden noudattaminen voidaan tarkastaa vain kirjanpidosta.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Elintarviketeollisuuden suosittamat vapaaehtoiset järjestelmät eivät saa olla tukien perusta. Vapaaehtoisista järjestelmistä tulee luopua.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Elintarviketeollisuuden suosittamat vapaaehtoiset järjestelmät eivät ole eläin- tai peltotukien perustana.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	EU-lainsäädännön vaatimusten noudattaminen tulee riittää ja kohtuullistaa suomalaisen alkutuotantoon.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Maaseutuvirasto kannattaa EU-lainsäädännön ylittävien kansallisten vaatimusten karsimista. Toimivalta lainsäädäntöä koskeissa asioissa on maa- ja metsätalousministeriöllä. Eläinten hyvinvointikorvauksessa tuki maksetaan EU- ja kansallisen lainsäädännön ylittävistä toimenpiteistä.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Sähköisen eläinkortin (= naudan siemennys- ja terveyskortti) käyttöönotto mahdollistaa tietojen siirron suoraan jatkojalostajalle. Eläinlääkärille tulee antaa käyttöoikeus Laskentakeskuksen ylläpitämään eläinrekisteriin, mihin lääkintätiedot tallentuvat. Tällöin on käytössä vain yksi järjestelmä, missä on kaikki eläintä koskevat tiedot.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotus koskee pääosin Eviran tehtävää alaa.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Vain sellaisista asioista, joilla on jotain todellista merkitystä elintarviketurvallisuuteen, on pidettävä kirjaa.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotus koskee pääosin Eviran tehtävää alaa. Eläinten hyvinvointikorvauksessa on myös omia kirjaamisvaatimuksiaan, esim. laidunnus- ja jaloittelukirjanpito sekä kanalassa ammoniakkipitoisuuden mittaukset ja kirjanpito lannan poistosta. Eläinten hyvinvointikorvauksen tukiehtoja tulisi yksinkertaistaa siten, ettei tukiehtona ole vaatimuksia, joiden noudattaminen voidaan tarkastaa vain kirjanpidosta.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Valvonnoissa ja sanktioissa tulee inhimillistä toimintatapoja. Valvonnassa tulee olla mahdollisuus tarkastaa jonkin ehdon noudattaminen myös muulla tavoin kuin toimenpiteestä tehdyllä kirjauksella. Viljelijä on toteuttanut tukiehdon, muttei ole kirjannut sitä kirjanpitoon, joten on kohtuutonta, että tästä tulee seuraamuksia. Esimerkkinä IPM (integroitu kasvinsuojelu) -valvonnassa viljelijä ei ole merkinnyt muistiinpanoihin kasvinsuojelutoimenpiteen syytä.

<i>Maaseutuvirasto:</i>	<p>Kehittämisehdotuksessa ei tarkemmin yksilöidä sitä, mitä kirjaamisvaatimuksia tai mitä tukijärjestelmiä kehittämisehdotus koskee. Yleisesti voidaan todeta, että EU-säädösten mukaan kaikkien tukiehtojen täytyminen tulee valvonnoissa voida tarkastaa todennettavissa olevin indikaattorein. Tiettyjen tukijärjestelmien tukiehtojen laadusta riippuen ehdon noudattaminen on mahdollista tarkastaa vain toimenpiteistä tehtyjen kirjausten avulla. Maaseutuviraston näkemyksen mukaan olennaista olisi keskittyä tukijärjestelmien yksinkertaistamiseen siten, että liiallisia kirjaamisvaatimuksia ei olisi.</p> <p>Esimerkiksi eläinten hyvinvointikorvauksessa on omia kirjaamisvaatimuksiaan, kuten laidunnus- ja jaloittelukirjanpito sekä kanalassa ammoniakkipitoisuuden mittaukset ja kirjanpito lannan poistosta. Eläinten hyvinvointikorvauksen tukiehtoja tulisi yksinkertaistaa siten, ettei tukiehtona ole vaatimuksia, joiden noudattaminen voidaan tarkastaa vain kirjanpidosta.</p>
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Uusia kirjaamisvelvoitteita ja vaateita ei enää sallita.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Tukijärjestelmien suunnittelu ja hyväksyminen kuuluu maa- ja metsätalousministeriön toimivaltaan. Maaseutuvirasto osallistuu omien tehtäviensä osalta ministeriön johtamaan tukijärjestelmien suunnitteluun. Maaseutuviraston tehtäviin kuuluu tukijärjestelmien toimeenpano voimassa olevien säädösten mukaisesti.

Koettu ongelma:	Täydentävien ehtojen kirjaamisvelvoitteet ovat liian tarkkoja ja niihin liittyvä tiedottaminen ei aina toimi.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Ei enää uusia kirjaamisvelvoitteita. Dokumentoinnin lähtökohtana tulee olla tilan toimintaa tukeva kirjaaminen. Tiedottamisen tulee olla selkeää. Verokirjanpidon tulee riittää tukijärjestelmien valvontaan.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ks. vastaus edellisestä kohdasta.

Koettu ongelma:	Teuraaksi ja eloon menevien eläinten poistoilmoituksen moninkertainen kirjaaminen pitää poistaa.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Teuraaksi ja eloon menevien eläinten poistoilmoitukset eläinrekisteriin tulee laittaa välitysaikana tehtäväksi. Tällöin vältytään moninkertaisilta kirjaamisilta myyjän ja ostajan välillä. Tilojen välisessä eläinkaupassa nykyinen menettely on toimiva.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotus koskee pääosin Eviran tehtävää.

Koettu ongelma:	Nautojen osalta eläimen tapahtumat tulee ilmoittaa nautarekisteriin 7 vrk kuluessa ja tilalla pidettävään nautaeläinluetteloon 3 vrk kuluessa.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Ilmoitusaika pitää olla molemmissa rekistereissä vaatimuksissa sama keskimäärin 7 vrk.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotus koskee pääosin Eviran tehtävää.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Nautaeläinrekisteri ja nautaeläinluettelo ovat päällekkäisiä järjes-

	telmiä. Nautaeläinluettelosta tulee luopua.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotus koskee pääosin Eviran tehtävää.

2.6 Päällekkäisten tarkastusten vähentäminen ja tarkastustyön kehittäminen

Koettu ongelma: ELY-keskuksen eläinvalvonnoissa tilalla tehdään samalla kertaa useampia valvontoja, jolloin joudutaan kirjaamaan ja tallentamaan yksittäisen eläimen tietoja moneen kertaan eri pöytäkirjoihin ja tietojärjestelmiin. Valvonnoissa joudutaan tekemään paljon päällekkäistä työtä.

Kehittämisehdotus: Tiloilla tehtävissä eläinvalvonnoissa tulee olla käytössä vain yksi yhteinen tietojärjestelmä, jolla hallinnoidaan kaikki eläintuet ja muut viljelijätuet, eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnat sekä täydentävien ehtojen valvonnat.

Maaseutuvirasto: Tietojärjestelmien kehittämistä ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien yhteisten ratkaisujen järjestämistä tehdään yhteistyössä mm. maa- ja metsätalousministeriön, Eviran, Maaseutuviraston ja Maanmittauslaitoksen kanssa.

Kehittämisehdotus: Valvonnat tehdään pelkäästään sähköisiä apuvälineitä käyttäen jolloin tilavalvonnoilla eläinten tiedot ja valvontahavainnot saadaan heti siirrettyä tietojärjestelmiin.

Maaseutuvirasto: Eläinperusteisten tukien osalta valvonnan tekeminen sähköisiä apuvälineitä käyttäen tulee kehitettäväksi tulevaisuudessa. Valvonnoissa sähköistäminen on aloitettu pinta-alaperusteisten tukien tarkastuksista (vuonna 2016 mm. testataan tabletteja valvonnoissa), koska pinta-alavalvonnat ovat työllistävyydeltään kokonaisuudessaan suuremmissa roolissa kuin eläintukien valvonnat.

Sähköistäminen on edennyt asioinnissa siten, että vuonna 2016 tukihakemuksista n. 90 % palautettiin sähköisesti. Hallinnon prosessien sähköistäminen on edennyt viljelijätukien osalta pisimmälle kuntien tehtävissä, joissa tukihakemusten käsittely tapahtuu pääosin kokonaan sähköisesti (mm. sähköinen arkisto). Valvontojen osalta sähköistäminen etenee ensiksi peltoalaperusteisten tukien osalta mm. mobiilivalvontalaitteiden (maastokäyttöön soveltuvat tabletit) kokeilulla vuonna 2016. Tätä ennen on jo kehitetty kaukokartoitusvalvontaa..

Koettu ongelma: Eläintiloilla valvontapaine on suurempi kuin muilla tiloilla, koska valvontoja tekevät useat eri viranomaiset (AVI, ELY, EVIRA, kunta) ja tukijärjestelmiä on useita.

Täydentävien ehtojen valvonnoissa tarkastettaviin asioihin kuuluvat hyvän maatalouden ja ympäristönvaatimukset (esim. lantaan liittyvät asiat), kasvinsuojeluaineiden käyttö, rehut, elintarvikkeiden tuottaminen, eläintaudit, eläinten merkintä ja rekisteröinti sekä eläinten hyvinvointi. Näitä tarkastuksia tekevät sekä ELYn että AVIn viranomaiset. Eläinpalkkioihin ja korvauksiin liittyviä tarkastuksia tekevät ELYn ja Eviran tarkas-

	tajat. Eläintiloilla saatetaan tehdä eläinsuojelutarkastuksia valvontalääkärien toimesta sekä maidontuotantotiloilla maitohygieniatarkastuksia valvontaeläinlääkäriin tai kunnan eläinlääkäriin suorittamana. Jokaiseen valvontaan liittyy omat vaatimukset ja säännöt sekä eri tietojärjestelmät. Kaikki tarkastuskäynnit lisäävät byrokratian kustannuksia ja eläintenpitäjien henkistä taakkaa.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Yksi yhteinen tietojärjestelmä, johon on mahdollisuus päästä erilaisin valtuuksin tallentamaan tietoja viljelijän oikeusturva huomioiduna.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Tietojärjestelmien kehittämistä ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien yhteisten ratkaisujen järjestämistä tehdään yhteistyössä mm. ministeriön, Eviran, Maaseutuviraston ja Maanmittauslaitoksen kanssa.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Jos tarkastuksissa ei ole huomautettavaa, valvontaväliä tulee pidentää. Esimerkiksi jos hygieniavalvonnassa ei ole huomautettavaa, seuraava tarkastus on vasta viiden tai kymmenen vuoden päästä.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Hygieniavalvonta kuuluu Eviran tehtävälleen. Yleisesti ottaen EU-säädökset edellyttävät kaikissa tukijärjestelmissä ja täydentävissä ehdoissa, että osa tarkastuksiin valituista tiloista poimitaan satunnaisotannalla koko hakijajoukosta. Tällöin tuenhakijoita ei ole mahdollista rajata sen joukon ulkopuolelle, josta satunnaisotannalla valvontaan tulevat tuenhakijat poimitaan.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Tietoa ja neuvontaa lisätään vaadituista ehdoista ja niiden noudattamisesta sekä valvontavaateista.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Maaseutuvirasto on julkaissut oppaan tuenhakijoille viljelijätukien valvonnoista, jossa kerrotaan miten valvontakäyntiin kannattaa varautua. Opasta ollaan parhaillaan uudistamassa. Lisäksi Maaseutuvirasto on julkaissut oppaan täydentävien ehtojen vaatimuksista vuonna 2016. Oppaat on saatavilla Maaseutuviraston verkkosivuilta. Viljelijät voivat lisäksi saada neuvontaa halutessaan Neuvo2020-järjestelmän kautta. Neuvonnasta tuenhakijalle jää maksettavaksi ainoastaan arvonlisävero.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Viranomaisten tulee mahdollisuuksien mukaan yhdistää tarkastuskäyntejä.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	ELY-keskusten tekemissä tukivalvonnoissa (pelto- ja eläinvalvonnat) näin pyritään toimimaan. Myös ELY-keskukset (eläinten hyvinvointikorvaus) ja AVIt (täydentävien ehtojen eläinten hyvinvointi) ovat joissain tapauksissa pystyneet tekemään valvontakäyntejä yhdessä.

Koettu ongelma: Maatalousyrittäjän työterveyshuollon tilakäynti työterveyshuoltolakiin perustuen ja lomittajien työolosuhdekartoitus sekä riskien arviointi työsuojelun näkökulmasta sisältävät samoja tarkastettavia asioita. Mela koordinoi sekä lomitustoimintaa

että työterveyshuoltoa ja ylläpitää tilakäyntirekisteriä.	
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Työterveyshuollon ja lomituksen työolosuhdekartoitukset voi tehdä samalla tilakäynnillä sama henkilö.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Lomitustoimen ja työterveyshuollon rekisterien yhdistäminen vähentää rekisterien päällekkäisyyttä ja hallinnollista taakkaa. Molemmat osapuolet voivat käyttää samaa rekisteriä omilla käyttöoikeuksilla. Rekisteriä päivitetään tilakäynnin yhteydessä.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Tulevaisuudessa sotetuotantoalueella tulee olla maatalousalan työterveydenhuollon asiantuntijoita. Tällä varmistetaan maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvä erityisosaaminen ja ammattitaito.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotukset eivät kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.

Koettu ongelma: Kaikki maataloustuottajat kärsivät heikosti asiansa hoitavista tiloista tiukentuneina valvontoina.	
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Riskiperusteinen otanta tulee ottaa käyttöön tarkastustoiminnassa. Valvonta-asetuksen (EY) N:o 882/2004 uudistuksen kautta.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotus ei kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen (asetus koskee rehu- ja elintarvikelainsäädäntöä ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia).

2.7 Viranomaistyön kehittäminen

Koettu ongelma: Kohtuuttoman pitkät rakennuslupa- ja ympäristölupaprosessit sekä toisistaan poikkeavat – jopa saman maakunnan sisäiset – tulkinnot.	
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Viranomaisten lupakäytäntöjen hoitaminen pitää tehdä keskitysti.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Rakennuslupapäätökset tulee saada liikkeelle luonnospiirustuksilla.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Valitusoikeus pitää tehdä perustelluksi ja maksulliseksi. Valitukset tulee olla henkilöitävissä ja häirtäkorvausvelvollisuus tulee ottaa käytäntöön tarvittaessa.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotukset eivät kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.

Koettu ongelma: Rakennuslainsäädännön muutokset/vaatimukset ovat maatalouden investoinneille ylimitoitettuja. Ne viivästyttävät rakennusprosesseja ja lisäävät rakentamisen kustannuksia.	
Esim. laajarunkoisten navetoiden tarkastukset (yli 15 m leveät) voivat aiheuttaa yli 15 000 euron kustannuksen tilalle. Ko. takautuvassa lainsäädännössä myös viljelijän oikeusturva on uhattuna.	
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Maaseuturakentamiselle tulee olla tarkoituksenmukaiset rakentamissäädökset.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Maaseuturakentamisen normien tulee olla yhteneviä eri viranomaisten kesken.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Rakentamisajankohdan tilavaatimukset tulee ottaa huomioon

	eläintilojen mitoitusvaatimusten muuttuessa.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotukset eivät kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.

	Koettu ongelma: Ajokorttilainsäädännön tulkinnassa on aukkoja ja epäselvyyksiä eri viranomaistahojen välillä.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Ajokorttilainsäädäntöön pitää olla yhdenmukaiset tulkinnot viranomaisten kesken.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotus ei kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.

	Koettu ongelma: Työaikalainsäädäntö ei ota huomioon maataloudessa tyypillisesti tapahtuvaa sesonkityötä.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Työaikalainsäädännön haasteita maatalouden sesonkitöissä pitää saada poistettua paikallisen sopimisen avulla. Sesonkiluonteinen työ on otettava huomioon työaikalainsäädännössä.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Ehdotus ei kuulu Maaseutuviraston tehtäväalueeseen.

	Koettu ongelma: Eri viranomaistahojen näkemykset eivät aina ole yhteneväiset.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Lisätään yhteistoimintaa, vuorovaikutteista keskustelua viranomaisten välillä.
<i>Kehittämisehdotus:</i>	Kaikkien viranomaistahojen tulee siirtyä perinteisestä viranomaisroolista laadukkaaseen asiakaspalveluun, lisäarvon tuottajaksi ja uusien mahdollisuuksien luojaksi.
<i>Maaseutuvirasto:</i>	Maaseutuviraston tavoitteena on tuottaa laadukkaat sähköisen asiain palvelut asiakkailleen. Maaseutuviraston tavoitteena on myös turvata kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten ja ELY-keskusten työntekijöiden edellytykset onnistua asiakaspalvelutehtävissään mahdollisimman hyvin. Tähän tavoitteeseen pyritään tarjoamalla kunnille ja ELY-keskuksille laadukasta koulutusta ja ohjeistusta tukijärjestelmistä. Maaseutuviraston parhaillaan uudistettavassa asiakasstrategiassa painopistealueena on laadukkaan asiakaspalvelun takaaminen tukihallinnon asiakkaille.